

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

6. Amor iustitiæ ab Augustino prædicatus non est amor virtutis
cuiuscumque moralis propter se ut quidam recentior absurde arbitratur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

cus evertitur: Nec enim eo usque absurditatis progressurum quemquam puto ut hominem à Deo condi posse arbitretur in eo statu, quo nec iustitiam boni operis diligere, nec mali iniustitiam averfari possit, in quo nihil boni facere possit nisi timore pœnæ non amore iustitiæ, in quo neque concupiscere, neque diligere possit bonum, in quo nunquam libeat id quod licet, in quo denique ne prolixior sim, nunquam delectet non peccare, in quo nihil possit voluntate benefaciendi benefacere, ni-

hil agere sicut agendum est. Id est cum dilectione ac delectatione iustitiæ. Quid enim esse potest huiusmodi nisi reprobæ, perversæ, distortæ, pessimæ, damnatæque naturæ status? Si enim pessima voluntas, Augustino est, quæ nullo modo iustitiæ diligit, quantæ perversitatis illa est, quæ nunquam non peccare delectat aut delectare potest? Si enim quicquam eorum quæ recentissimus potest, profectò jam non est puræ naturæ, sed per Spiritus S. gratiam verumq; amorem supernaturalem adiutæ status.

CAPVT SEXTVM.

Amor iustitiæ ab Augustino prædicatus non est amor virtutis cuiuscunque moralis propter se ut quidam recentior absurdè arbitratur.

RECENTIOR ES quidam Scriptores cum animadvertent Augustinum in suis operibus passim iustitiæ & legis dilectionem inculcare ut sit opus bonum, ad eamque gratiam Christi docere esse necessariam, ut Augustinum ad philosophiam Aristotelis traherent nihil aliud eum per illam charitatem iustitiæ intellexisse volunt nisi amorem legis seu virtutis secundum se, hoc est voluntatem faciendi opus moraliter bonum ex omnibus circumstantiis, etiamsi nihil de illo opere in Deum referendo cogitur. Vnde huiusmodi operis moraliter boni voluntatem etiam conversionem ad Deum, vocari tradunt, quia est secundum voluntatem ejus. In hanc opinionem ex eo lapsi sunt, quod cum ex una parte Augustini doctrina perspicue clamaret nullum omnino opus bonum ex omnibus circumstantiis posse tribui libero arbitrio sine gratia Dei, sine dilectione iustitiæ, sine charitate; & alia, philosophia humana reclamaret, opera quædam moraliter tantum bona, tam à fidelibus quam ab infidelibus Deum verum ignorantibus posse fieri, vixim Augustini aqua diluendum censuerunt, ut per charitatem dilectionemque iustitiæ amorem virtutis moralis intelligerent; per gratiam verò nihil aliud nisi cogitationem aliquam bonam ordinis naturalis, quibus sanè paucis verbis non potuisset Pelagius ipse magis dexterè atque perniciosè totam Augustini doctrinam adulterare, & evertere, quam recentior quidam Scriptor fecit, qui talem interpretationem primus effinxit & de commento huiusmodi magnoperè sibi blanditus est. Sed de gratia quam commendat Augustinus erit infra suo loco proprius disserendi locus, ubi ostensuri sumus nihil sensibus Pelagianis excogitari posse congruentius, quam quod ab illo auctore sub Augustini nomine obruditur. Charitatem verò quam ad opus bonum postulat ad virtutis moralis dilectionem velle revocare, tam repugnat Augustino, quam quod maxime. Quid enim alienius ab ejus doctrina & phœsi, quid Apostolicæ & Evangelicæ doctrinæ repugnantius, quid à Christianorum sensu remotius aliquis comminisci potest, quam omnia pœnæ aut certè præcipua Scripturarum

facrarum loca ex quibus Augustinus adversus Pelagianos juxta Ecclesiæ Christianæ unanimum sensum, charitatem illam donorum omnium divinissimam, sancti Spiritus inspiratione cordibus nostris infundi tradidit, ad amorem virtutum moralium quibus & infideles claruisse censet inaudita novitate detorquere? Nam ut nulla novorum testimoniorum citatione, quæ de charitate loquuntur, lectori fucum facere videamur, vel suspicionem ingeramus, quod in eis fortè de alia disserat charitate quam de illa iustitiæ dilectione quæ toties jam statim audivimus ad opus bonum esse necessariam; in ipsdem ipsis plerisque locis quæ produximus, tantà manifestatione naturam ejus declarat, tum ex Scripturis, tum ex proprio sensu è Sacris litteris hausto, ut nullus omnino detor tergerendi locus, quin eum de illa propriè dicta charitate loqui, qua diligitur Deus & proximus, fateri debeamus. In eodem quippe loco ubi dixerat Augustinus, gratia nos facit legis dilectores, quo in primis auctor ille putat significari tantum dilectionem, seu charitatè legis secundum se, hoc est voluntatem operis moraliter boni, sic illam dilectionem legis Aug. explicat ut dicat esse charitatem Dei & proximi, & per Spiritum vivificantem dari ita videlicet ut si non sit ex Deo, vicerint Pelagianos: Si autem ex Deo vicerimus Pelagianos: De qua dicit Ioan. Apost. Charissimi diligamus invicem quia dilectio ex Deo est. De qua dicit Apost. Paulus: Gratiæ agere debemus Deo semper pro vobis fratres quoniam supererescit fides vestra, & abundat charitas uniuscuiusque vestrum in invicem. De qua dicit ad Timoth. Non enim dedit nobis Deus Spiritum timoris sed virtutis & charitatis & continentia. De qua dicit ad Rom. Quis nos separabit à charitate Christi? De cujus laudibus tanta orationis magnificentia loquitur in Epist. I. ad Corinth. Si linguis hominum loquor & Angelorum, charitatem autem non habeam &c. Et, Charitas patiens est benigna &c. Et, Manet fides, spes, charitas, tria hæc, maior autem horum est charitas. De qua dicit ad Colossenses: Super omnia autem hæc charitatem habete quæ est vinculum perfectionis. De qua dicit ad Timoth. Finis præcepti est charitas: & adiungens qualis charitas, addit Aug. De corde, inquit, puro & conscientia bona & fide non ficta. De qua deniq; dicit Christus, Diliges Dominum

Respon. in
l. 2. disput.
192. c. 2.

Timoth. 1. 2.
Epist. 190.
192. c. 2.

lib. de grat.
& lib. arb.
cap. 18.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

lib. de grat.
& lib. arb.
cap. 17.

Ibidem.

Ibidem.

in illi Deum tuū ex toto corde tuo &c. Et in Evang. secundum Ioan. Mandatum novum do vobis ut diligatis invicem: & huiusmodi plurima quæ Augustinus in eodē loco ex Scripturis sacris de illa charitate conglomerat, quæ nos legis dilectores facit. Nonne delirio simile est omnia huiusmodi Scripturarum loca, ex quibus Augustinus illius charitatis naturam explicat, ad illam philosophicam virtutum moralium dilectionem derivare?

Quid quod in ceteris quoque locis, in quibus de iustitiæ dilectione loquitur, meridiano sole luculentius declaret, se de illa virissima & notissima Dei charitate loqui? Nullibi densioribus testimonijs hoc manifestat, quam in libro de Spiritu & littera, in quo tamen præcipuè istum amorem virtutis propter se, hoc est virtutis moralis affectum nomine charitatis indicatum esse Scriptor ille ausus est dicere. Nam ut nemo fluctuare possit, de qua charitate seu iustitiæ dilectione loqueretur, tribuit illam fidei & gratiæ iustificanti. Dicit esse charitatem eorum, qui Spiritu ducuntur, quam fides impetrat, per quam fides operatur; ex qua filij clamant Abba Pater, quæ sanat animam abolitione peccati: per quam lex Dei in cordibus scribitur; quæ diffunditur in cordibus nostris per Spiritum sanctum qui datus est nobis: quo tanquam dono Spiritus sancti fit libertas Christiana. Cuiusmodi celeberrimis & notissimis epithetis genuinam illam Dei & proximi charitatem quæ iustitiæ dilectores facit, Augustinus exornat. Vnde & in alijs locis supra allegatis, illam iustitiæ dilectionem explicat esse charitatem, de qua Ioannes Apostolus sine ambiguitate loquitur dicens, charitas ex Deo est: Charitatem propter quam dicebat Psaltes, Misericordia eius prevenit me; propter quam Deo fideliter veraciterq; cantatur, Quoniam prevenisti eum in benedictione dulcedinis. Propter quam dicitur à fidelibus, Dominus dabit suavitatem & terra nostra dabit fructum suum: Charitatem, quæ est voluntas bona, de qua tanquam Dei munere gaudemus cum iustificamur ab eo: quam operatur Deus cum operatur velle; de qua dicitur, preparatur voluntas à Domino: Charitatem denique, quæ est amor iustitiæ, amor charitatis Christi: cui timor locum in corde servat. Ad extremum, Charitatem spiritalem quam Dominus exemplo suo docuit & gratia donavit. Et in Epistola centesima quadragesima-quarta luculentissimè simul amorem iustitiæ & odium iniustitiæ divinæ propriissimèque dictæ charitati tribuit: Nam cum dixisset: Inimicus ergo iustitiæ est, qui pena timore non peccat: Amicus autem erit si eius amore non peccet. Tunc enim verè timebit peccare. Sed statim ostendit non nisi ex Dei charitate utrumque proficisci: Ille est timor Domini castus permanens in secula. Nam ille timor poena tormentum habet, & non est in charitate, eumq; per se à charitas foras mittit. Et rursus neutrum eorum nec odium peccati nec amorem iustitiæ fieri posse dicit, Lege terrente per litteram sed Spiritu sanante per gratiam, & amorem illum vocat charitatem iustitiæ, charitatem Christi &c. Et, Quid est

A à charitate Christi nisi à charitate iustitiæ? Hæc sanè ita manifesta sunt ut ab homine sanæ mentis non possint, vel cum ullo probabilitatis colore de alia charitate accipi, quam de illa sola, quam Scripturæ novi Testamenti, & ex eis Ecclesia tanquam præcipuum Dei donum novit. Neque ad alios quoscumque tandem amores naturales vel infidelibus fidelibusque communes sine manifesto errore detorqueri, cum tamen ne unum quidem hic testimonium allegaverim nisi ex illis ipsis locis, ubi de ista iustitiæ dilectione seu charitate diserebat. Quod si alijs aliunde testimonijs accerendis immorari vellem, dies penè facilius quam Augustini verba deficerent. Vnum sufficit sed luculentum, ubi dilectionem iustitiæ, charitatis gratiam novi Testamenti vocat, quo uno verbo cuncta complexus est, quæ de supernaturali & verè charitate dici possent: Cum verè sit opus legis, charitate sit non timore; quæ charitas gratia est Testamenti novi. An forte alia hæc charitas & iustitiæ dilectio? Lege consequenter nullius verbi interpositione idem expressum alijs verbis: Ideo in secundis tabulis homo legitur scripsisse verba Dei, quæ homo potest facere opus legis per charitatem iustitiæ, quod non potest per timorem poenæ. Denique quid evidentius & efficacius ad illud potius somnium quam opinionem recentioris jugulandum dici ab Augustino posset, quam quod ex professo docet, ut capite præcedente vidimus, istam iustitiæ & legis dilectionem esse ipsissimam inscriptionem legis in cordibus, quam Hieremias Propheta tanquam novo Testamento & Christi gratiæ propriam vaticinatur his verbis: Dabo legem meam in visceribus eorum, & in corde eorum scribam eam, & ero eis in Deum, & ipsi erunt mihi in populum. Et ne quod ingenium philosophia gentium distortum, hanc ipsam inscriptionem ad nescio quos morales affectus traheret, iterum iterumque inculcat sapius istud fieri per vivificantem Spiritum, per gratiam, per charitatem Dei, & ne quis adulterationi daretur locus, per illam charitatem quæ diffunditur in cordibus per Spiritum sanctum qui datus est nobis. Atque hoc tum efficit, cum fides per dilectionem operatur, per illam scilicet dilectionem quæ pleniè legi est. Ad postremum addit, hanc inscriptionem intrinsecus hominem iustificare, illà iustificatione qua iusti efficiuntur; & sic Deum nos adjuvare ad iustitiam quam istà inscriptione diligimus operandam. Sed hæc adversus novam insidissimamque opinionem satis. In huiusmodi verò absurditates eos incidere, non est mirum qui postquam sibi philosophicas opiniones fixè tenendas constituerint, eas Augustini auctoritate vestire volunt, vel eis consonas demonstrationes quas maximè abhorruit, totaq; doctrinæ mole subvertit. Errori verò isti causam dedit quod Philosophorum sensus & phrasibus assuerit, ex eorum regulis Augustini doctrinam metiri volunt. Cùm enim in Philosophis maximeque Peripateticis atq; Stoicis nihil aliud sonet iustitia quam moralis affectus anime, nec

Handwritten note: Augustinus

Lib. de Spir. & lit. c. 10. Cap. 37. Ibid. c. 19. Ibid. c. 3. & 29. & lib. de nat. & grat. cap. 57. Cap. 15.

Lib. 2. ad Rom. 9.

Serm. 15. de verbis Apost. cap. 7. Lib. 2. de pecc. merit. cap. 18.

Serm. citato cap. 9. In Epist. ad Galatas.

Epist. 144.

Ibidem.

g. 35. p. Deum.

Lib. de Spir. & lit. c. 10. Cap. 37.

Handwritten note.

Lib. de Spir. & lit. c. 10. Cap. 37.

nec iustitiæ dilectio aliud nisi amorem virtutis propter se, quæ ab illis tanquam germana virtus buccis crepantibus laudatur, & ab Augustino supra fusè declarauimus, velut superba & inflata deprimatur, nihil aliud in Augustino per illam iustitiæ dilectionem suspicari possunt

A indicatum esse, quam similem virtutis moralis affectum, qualem & in infidelibus reperiri arbitrantur. Sed quantopere in hac sua suspitione aberrauerint liquidissimè constabit, cum genuinam Augustini mentem in medium protulerimus.

CAPVT SEPTIMVM.

Quid sit illa iustitia quæ diligitur & in corde scribitur: cuius amor tantopere ab Augustino laudatur, & sine quo creatura rationalis recta esse & condi nequit.

QVAM qui intelligere cupit animadvertere debet, longe aliud esse Augustino veritatem & iustitiam & castitatem & similia, quæ inculcat esse diligenda & in corde scribenda, quam id quod Philosophi nominibus istis expriment. Nam isti, ut dicere corpimus, nihil aliud intelligunt nomine veritatis, quam congruentiam signi cum rebus, sive signum sit conceptus, sive vox sive scriptura; ut veritas in illis sit, cum rebus significatis ita consonauerint neque quicquam aliud sub nomine iustitiæ, & castitatis & similibus accipiunt, quam affectiones quasdam bonas animi, ita ut consequenter dilectio iustitiæ sit eis amor quo diligitur virtus, animique virtutes propter se, seu propter quandam splendorem honestatis quæ ad seipsum & ad aliud omnino nihil referatur. Itaque cum ad Augustinum veniunt, nisi diuertat prius familiaritate revolventi lucubrationes eius sensibus & phrasibus eius assuefacti fuerint, nominum similitudine delusi in suos tanquam Augustini sensus relabuntur, quos ei constat non raro ex diametro esse contrarios. Quapropter sicut veritas quæ diligenda præscribitur ab Augustino non significat illam consonantiam signi creati cum re significata, sed illâ incommutabilem æternamque veritatem, quæ cernitur ab ijs qui legis æternæ præscriptum vident, ita iustitia, castitas, æquitas, reuerentia, bonitas &c. quas diligendas præcipit, & in visceribus per Testamentum novum scribendas docet Augustinus quarum dilectioni timorem opponit, & sine quarum dilectione nihil omnino boni fieri posse constantissimè tradit, significat apud ipsum non affectus aliquos per modum accidentium animo inherentes, ut Stoici & Peripatetici solent, sed incommutabilem illam formam iustitiæ & castitatis, & reuerentis & bonitatis &c. quam videt & sequitur quisquis quid sit iustum & æquum & rectum videt & sequitur. Hæc forma iustitiæ semper stabilis & immutata in quacunque hominis iusti mutatione permanet. Nam sive proficiat in iustitia ad illam magis magisque tendit, ut inde formetur: sive deficiat ab illa recedit: sive pœniteat ad illam redit. Nisi enim aliqua forma iustitiæ stabilis in æternum permaneret, quam mentis oculis cerneremus, non esset unde vel iustum

A ab injusto discernere, vel profectum defectumque hominis in iustitia meriti possemus. Nam quo magis affectu animi seu dilectione similes ei sumus, eo sumus utique iustiores, quo magis dissimiles eo iniustiores. Hæc autem forma non est aliud nisi veritas incommutabilis, in qua iustum & rectum, & castum esse videt, cum aliquid uti tale vel non tale probat aut improbat. Sed Augustinum de iustitia videamus, apud quem ista doctrina nihil familiarius atque certius est. Illud mirabile est, ut apud se animus videat, quod alibi nisiquam vidit, & verum videat, & ipsam verum scilicet iustum animum videat, & sit ipse animus & non sit iustus animus, quem apud seipsum videt &c. An illud quod videt veritas est interior præsens animo qui eam valet intueri, neque omnes valet? Et qui intueri valet, hoc etiam quod intuentur non omnes sunt, hoc est, non sunt etiam ipsi iusti animi sicut possunt videre ac dicere quod sit iustus animus. Quod unde esse potuerunt nisi inherendo eidem ipsi formæ quam intuentur, ut inde formetur & sint iusti animi, non tantum cernentes aut dicentes iustum esse animum, qui scientiâ atque ratione in vita ac moribus, sua cuique distribuit, sed etiam ut ipsi iuste vivant, iusteque morati sint, sua cuique distribuendo, ut nemini quicquam debeant, nisi ut inuicem diligant. Et unde inheretur illi formæ nisi amando? Et ostendens illam incommutabilem formam iustitiæ maximè omnium diligi vel esse diligendam, cum aliquis vel iam iustus, vel ut sit iustus diligitur, ita adijciendo declarat: Cur ergo alium diligimus quem credimus iustum, & non diligimus ipsam formam ubi videmus quid sit iustus animus: ut & nos iusti esse possimus? An verò nisi & ipsam diligere nullo modo eum diligere quem diligimus ex ista? Sed dum iusti non sumus minus eam diligimus quam ut iusti esse valeamus? Homo ergo qui creditur iustus ex ea forma & veritate diligitur quam cernit & intelligit apud se ille qui diligit: ipsa vero forma & veritas, non est quomodo aliunde diligitur. Neque enim invenimus aliquid tale præter ipsam, ut eam cum incognita est credendo diligamus ex eo quod iam tale aliquid novimus. Quid quid enim tale aliquid perspexeris ipsa est: & non est quicquam tale quoniam sola ipsa talis est, qualis ipsa est. Et infra in fine eiusdem libri cum proposuisset exemplum iusti viri Apostolum Paulum, cum tamen ex illa æterna iustitiæ forma quam conspiciamus à nobis diligi, sic declarat: Quid est quod accendimus in dilectionem Pauli Apostoli cum